

ธัมมโฆวาทวันสงกรานต์

๑๓ เมษายน ๒๕๓๙

พระราชสุทธินิพนธ์

P10007

ท่านผู้ปฏิบัติธรรมทุกท่าน ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ท่านหนุ่มสาวหนุ่มสาวมาบวช เนกขัมมปฏิบัติ ไม่ใช่มาบวชซีพราหมณ์อย่างที่ตั้งใจกันมาอย่างนั้น มาหาทางสงบให้กับชีวิต ทำจิตใจให้สบาย ทำจิตใจให้สงบ ท่านจะปรารถนาธรรมขึ้นมาเอง คนเราส่วนมาไม่แสวงหาบุญ อย่างนี้ ไปทำบุญสงเคราะห์อย่างอื่นกันมากมาย บุญที่จะมาใส่ในตัวเองให้เจริญรุ่งเรืองในชีวิตนี้หายากมาก ไม่มีใครจะแสวงหาแต่ประการใด ไปแสวงหาความสุขนอกตัวเอง นอกจิตใจเสียมาก หากความสนุกในสังคมนั้น เป็นที่น่าเสียดายมาก

โอกาสอำนวยให้ท่านแล้ว ระยะเวลาในมหาสงกรานต์ เขาหยุดงานกัน บางท่านก็ไปเที่ยว น่าจะไปสงกรานต์บิณฑบาตตามประเพณีพระพุทธศาสนา จะจากบ้านเมืองไปไกลอยู่ถึงสหรัฐอเมริกาหรืออยู่ประเทศใดก็ตาม ถึงเวลามหาสงกรานต์มารายงานให้พ่อแม่ทราบว่าการกิจการของลูกนี้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ประการใด นี่คือนิยามมุ่งหมายของสงกรานต์

คนรุ่นใหม่ไม่ซึ้งในรสพระธรรม สงกรานต์ไปเที่ยวสาดน้ำกันเป็นบาปเป็นกรรม ไม่น่าจะทำ คนที่รู้จริงเขาจะไปหาพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเขา ยามตรุษจีน สารทจีน บางคนไม่ไปเที่ยว มาเจริญกรรมฐาน ได้เงินแต่เอี้ยก็เก็บไว้เป็นทุน ก็จะได้ประโยชน์แก่ตัวเขาเอง ทุกคนได้ประโยชน์ไม่เหมือนกัน

ขอท่านทั้งหลายโปรดพิจารณาเถิดว่า เวลากาลอันใดที่เราเกิดมาในสากลโลกนั้น เท่ากันหมด ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบต่อกันเลย แต่ท่านผู้ใดหนอจะใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่เวลาอันนี้บ้าง แม้แต่หน้าที่เดียวก็หาด้วยความลำบากมากที่จะสร้างประโยชน์ให้ชีวิต

อาตมากล่าวมาเป็นเวลานานแล้ว เรื่องจริงที่ฝากไว้ในกฎแห่งกรรมจากการกระทำของท่านทั้งหลายเอง ไม่มีอะไรลึกลับและเสียเปรียบกว่ากัน เกิดมามีเวลาเท่ากัน แต่เวลาที่มีประโยชน์แก่ชีวิตของท่านไม่ค่อยแสวงหา ไม่มีการทำจิตทำใจให้เกิดความสุข สนุกในการทำงาน แก้ไขปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า บุญอย่างนี้ไม่มีใครทราบ หากคนทำไม่ได้ มีแต่ตัวรบกวนกันทั่วไป เข้าวัดโน้นออกวัดนี้ ทะลุไปโน้นทะลุไปนี้ เสียเวลาเวลาที่ท่านจะต้องมาเกิดในสากลโลกมนุษย์นี้แน่นอนที่สุด ชีวิตเลยหมดค่า เวลาจึงไม่มีประโยชน์

คนสมัยนี้หาความเจริญในด้านจิตใจได้ยากมาก เจริญในด้านวัตถุ เทคโนโลยีกันมากหลาย แต่พุทธโทยที่แก้ปัญหาคณะหน้าแก้ไม่ตกปลงไม่ตก ไม่เจริญ ท่านจะไปได้อะไรหรือ ความสุขทางใจไม่ค่อยจะมีใครไปหาแต่ประการใด ท่านได้กล่าวไว้ว่า

เวลาใดทำใจให้ผ่องแผ้ว

เหมือนได้แก้วมีค่าคือราศี

เวลาใดทำใจให้ราศี

เหมือนมณีแตกหมดลดราคา

อันความสุขทางใจนี้หายาก

คนส่วนมากไม่ค่อยจะแสวงหา

แสวงหาแต่ความสุขสนุกเพียงหุตา

มันจะพาชักจูงให้ยุ่งใจ

จึงแก้ปัญหามาไม่ได้ ขอเจริญพรอย่างนั้น

การเที่ยวเตร่สรวลเสเฮฮา เป็นประเภทคนไร้ปัญญา คนที่มีปัญญาจะเที่ยวต้องได้ผลประโยชน์ เสียเพื่อได้ถึงจะถูกต้อง ช้าเพื่อไว จะทำอะไรก็ขอให้คล่องแคล่วองไว รวดเร็วทันใจ ถูกต้อง เป็นธรรม จะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของท่านทั้งหลายมาก

เรามาฝึกนี้มันต้องช้า เพื่อต้องการสำรวมสติให้อยู่กับจิตใจตลอดรายการ สำรวมแปลว่า ระลึกได้ สักร แปลว่า รู้ตัว รู้นอกรู้ใน รู้เหนือ รู้ใต้ รู้กาลเทศะ รู้กิจจะลักษณะ รู้บาปบุญ รู้คุณรู้โทษ รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ ถึงจะรู้ถูกต้อง

ความรู้ของคนเดี๋ยวนี้อันนี้ไม่ใช่รู้ถูกต้อง มันรู้ถูกใจ เอาแต่อารมณ์ของเราตลอดรายการไม่ฝึกฝืนใจ ให้เข้าสู่จุดมุ่งหมายแห่งความดีอันนี้ ท่านจะมีความสุขเจือปนไปด้วยความทุกข์ ท่านจะระทมขมขื่นในชีวิตในอนาคตวันข้างหน้าเป็นกฎแห่งกรรม เวียนวนตลอดรายการไหนเลยจะได้ความสุขที่มันถูกต้องและแน่นอน ที่เราได้จากการเจริญพระกรรมฐาน

การเจริญพระกรรมฐานที่เรามาฝึกในวัดนี้ หรือจะฝึกวัดไหนเหมือนกันหมด แต่ขอให้ฝึกให้ดี ๓ ประการคือ

๑. ระลึกชาติของชีวิตได้ใหม่

๒. รู้กฎแห่งกรรมแล้วหรือยัง

๓. แก้ปัญหาได้ใหม่

ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอย่างนี้จะระลึกกฎแห่งกรรมว่า ทำเวรกรรมอะไรไว้ จะได้แก้กรรมจากที่เราทำนั้น ไม่ใช่ให้คนอื่นไปแก้ให้เรา เราเป็นคนผูกเราก็ต้องแก้เอง เราเป็นคนสร้างกรรม เราก็เป็นคนแก้ไขกรรมเวรของเราเอง ไม่ใช่คนอื่นมาแก้ บางคนก็ให้หลวงพ่อบรรเทาแก้กรรมแผ่เมตตา เป็นไปไม่ได้

ท่านทั้งหลาย เราต้องแก้กรรมของเราเอง มานั่งเจริญพระกรรมฐานต้องการจะรู้เวรกรรม ถ้าจิตของท่านสงบจะระลึกเหตุการณ์ได้ ชีวิตนี้จะมีสุขเราต้องมีทุกข์มาก่อนความสุขได้มาจากความทุกข์ คนที่จะมีสุขแท้ต้องผ่านทุกข์ระทมขมขื่นตลอดรายการถึงจะรู้

จริง มันยังไม่รู้จริงกันหรอก รู้กันสั้น ๆ แค่วันนี้ไม่ได้ ไม่มีการรู้ตลอดไปยาวนานแต่ประการใด ถึงอนาคตวันข้างหน้านั้น

ท่านสาธุชนทั้งหลาย เรามาบวชนกขัมมะ ไม่ใช่บวชชีพรามณ์ เนกขัมมปฏิบัติ แปลว่า มาหาความสงบของชีวิต เราสงบจิตของเรา อย่าไปสนใจกับคนอื่น อย่าไปสนใจกับ เรื่องที่มันเลวร้ายในชีวิต จะทำให้เสียเวลา ชีวิตท่านจะเป็นหมัน ทรัพย์สินชีวิตท่านจะหมด ไปตามกฎแห่งกรรมนั้น อันนี้มีความหมายมาก

การเจริญพระกรรมฐาน ต้องการเอาบุญมาใส่ที่จิตของโยม ไม่ต้องไปรบกวนาย ตัด ปลิวโพทังวล มาฝึกให้อดทน ฝึกให้ผิใจ ถ้าคนเราผิใจไม่ได้ ปลอยไปตามอารมณ์ ตามใจ ตัวเองแล้ว ชีวิตท่านจะแร้นแค้น ชีวิตท่านจะไม่มีแปลนและแผนผัง ทำอะไรจะไม่รู้หน้าที่การทำงาน ไม่รับผิดชอบด้วยประการทั้งปวง

ขอเจริญพรว่า คนเราดีทุกคนไม่ได้ และชั่วทุกคนก็ไม่ได้ ทุกคนอยากดีทั้งนั้น แต่การจะดีได้หรือไม่ดีได้นั้น ถ้าท่านไม่ปฏิบัติธรรมรับรองว่าดีได้ยาก แต่ฝรั่งเขาไม่ได้ปฏิบัติธรรม ทำไมเขาได้ดี ข้อเท็จจริงเขาปฏิบัติที่เดียว เขามีธรรมะประจำจิตประจำใจของเขา ไม่ต้องไปไหว้พระในถ้ำในเขว เขาก็ยังเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีได้ เพราะวิธีสร้างความคิดมีหลายวิธีด้วยกัน ไม่จำเป็นต้องมานั่งปฏิบัติธรรมเท่านั้น แต่จิตของท่านจะถึงขั้นหรือไม่ จิตของท่านจะดีมีปัญญาใหม่ จะมีสติควบคุมจิตเข้าไว้ได้หรือไม่ คนที่ขาดสติจะว่าวุ่น วุ่นวาย ฟุ้งซ่าน ทำอะไรก็ไร้ผล ไม่ได้ดำเนินสงส์ของชีวิตแต่ประการใด ปัญญาก็ไม่เกิด ชีวิตล้าเลิศไม่ได้

ปัญหามันอยู่ที่ ยืนกำหนด ตั้งสติไว้ก็ยังทำกันไม่ค่อยได้ ยืน เดิน นั่ง นอน เหลียวซ้าย แลขวา คู้แขน เขยียดขา มีสติควบคุมเข้าไว้นั้นแหละเป็นตัวธรรมะ คนไร้สติก็ขาดเหตุผล ไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่มีการแก้ปัญหามาได้แน่นอน เพราะใจไม่สะอาด

การเจริญพระกรรมฐาน ต้องการทำให้ใจให้สะอาด ทำใจให้บริสุทธิ์ ยุติแค่นี้ ถ้าจิตใจท่านสะอาดเมื่อใด ท่านจะพบความสว่างเมื่อนั้น จิตใจท่านยังมีดี ยังสกปรกสกปรกอยู่ตลอดรายการ ท่านจะพบกับความมืดบอด จะไม่พบแสงสว่างแต่ประการใด มันเกิดแสงสว่างและก็เกิดความสงบชีวิตท่านจะปรารถธรรม มีกิจการงานก็ราบรื่น ร่ำรวยสวยดี มั่งมีศรีสุขตลอดชีวิตนี้ และชีวิตหน้าตลอดไป ตรงนี้แหละทำกันไม่ได้ แล้วท่านจะไปเอาญาณ ๑๖ อะไรกัน

เอาตามหลายคนแล้ว บอกว่าไปปฏิบัติมาหลายวัด ได้โน่นนิดนี่หน่อย แต่ตามไป ตามมาทีไรรู้สึกชาติไม่ได้ ไม่มีสติระลึก ไม่มีความคิดเป็นประโยชน์ต่อชีวิตแต่ประการใด ไหนเลยละสติจะดีอยู่กับจิตได้ จิตก็ไม่ดี ใจก็ไม่สบาย มีแต่ทุรนทุราย ฟุ้งซ่านนานาประการ ไหนเลยละท่านจะเกิดแสงสว่าง คือ ปัญญา ที่จะสามารถแก้ไขปัญหา เพราะท่านไม่มีปัญญา ขาดความสะอาด ขาดความบริสุทธิ์

เรามาปฏิบัติธรรมต้องการชำระจิตใจให้สะอาด ต้องการทำให้สบาย ทำให้สงบ จะได้ปรารถนาธรรม มีหลัก ๓ ประการ คือ สะอาด สว่าง สงบ พระพุทธเจ้าสอนเน้นหลักในการที่เอาบุญมาไว้ที่จิตทำให้สบาย ทำให้สงบ ชีวิตท่านจะรุ่งโรจน์โชติช่วงนานาประการ จะเกิดแสงสว่างสองทางมรรคมรรคา ท่านจะเดินทางถูกต้อง คือ มรรคแปด ที่เรากำลังอยู่ ณ บัดนี้ คือ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เจริญสติปัญญา ๔ ทางสายเอกของพระพุทธเจ้า แต่ส่วนใหญ่แล้วคนทำไม่ได้ ไม่ได้สนใจในการปฏิบัตินั้นสักเท่าไร

คนไม่ปฏิบัติธรรมจะทำอะไรก็ไม่เกิดประโยชน์ เช่น รับผิดชอบ ตั้งแต่ ปาณา... ถึง สุรา... เป็นองค์ศีล รับผิดชอบมันก็รับผิดชอบ จิตไม่ยอม ถ้าปฏิบัติธรรมควบคุมจิตไว้ให้ได้ ทำสติให้ดี แล้วควบคุมจิตไว้ จิตดีเมื่อไรแล้วก็ยอมรับผิดชอบ เป็นการสอนตัวเองได้ดีที่สุด

การเจริญพระกรรมฐานต้องการมีกิจกรรม ๔ ประการ คือ

๑. สิ่งที่ต้องแสวงหา
๒. สิ่งที่จะละ
๓. สิ่งที่จะทำให้แจ้งถึงใจ
๔. สิ่งที่ต้องพัฒนา

สิ่งที่ควรแสวงหา ได้แก่ ความรู้ คือ ความรู้นอกความรู้ใน ความรู้ในจิต ในใจ รู้แจ้งเห็นจริง ดังเขาว่าแล้ว ถึงจะรู้ถูกต้อง

สิ่งที่ควรละ ได้แก่ ความชั่วร้ายสามานย์ ละอบายมุขไม่หาความสุขในสังคมอีกต่อไป ชีวิตท่านจะเกิดเป็นทรัพย์อันประเสริฐ จะมีอริยทรัพย์ประจำจิตประจำใจของท่าน คิดเงินไหลนอง คิดทองไหลมา เพราะมีทรัพย์ มีคุณสมบัติด้วย การปฏิบัติตนเอง จะมีชื่อเสียง มีความรักเกิดขึ้นแน่นอน

คนเราไม่มีทรัพย์ ไม่ได้ได้รับความสะดวกสบายจริง ๆ ทรัพย์ภายในไม่มีจิตใจดีไม่ได้ อริยทรัพย์ก็ไม่มี คุณสมบัติก็ไม่มีแล้ว ทรัพย์ภายนอกจะไม่ค่อยเข้ามาในบ้าน ไม่เข้ามาถึงจิตใจเพราะไม่มีเร่ติงดูแต่ประการใด ออกมาอย่างนี้ชัดเจนมาก

คนเราจะได้ชื่อเสียงเพราะคนเขาไว้ใจ คนไม่ไว้ใจจะมีชื่อเสียงไม่ได้หรอก เพราะไม่มีความเข้าใจ ไม่มีใครเลื่อมใสศรัทธา พูดอะไรไปใครเขาจะเชื่อได้ เขาจะไม่เชื่อฟังเราอีกต่อไป ไปไหนก็ไม่มีเมตตา ขาดเมตตาจิต ขาดเมตตาธรรม ใครเขาจะสมัคสมาน รักสามัคคีปรองดองกับเรา คงไม่มีปรองดองเป็นญาติพี่น้องกับเราแน่นอน

ขอฝากไว้แบบนี้ นี่แหละกรรมฐานไม่ใช่มานั่งปิดหูหลับตานิด ๆ หน่อย ๆ แล้วก็กันไปสวรรค์นิพพาน ญาณโสฬสขั้น ไม่ใช่แน่ ญาณทัสสนวิสุทธิ คือ ทำให้สะอาดนั่นเอง จิตใจไม่เศร้าหมอง จิตใจปรองดองกัน กายก็สามัคคี จิตก็สามัคคี ท่านถึงจะสะอาดนอก

สะอาดใน สะอาดจิต สะอาดใจ และท่านจะเกิดแสงสว่างส่องทางมรรคมรรคา นั้นแหละ คือ ตัวปัญญา ความสงบจะเกิดขึ้น เกิดความสุขทางโลกุตระ เป็นความสุขที่ไม่เจือปนด้วยความทุกข์ จะไม่มีทุกข์ระทมขมขื่น จะไม่มีรักแค้นแน่นในทรวง หึงหวงหนักหน่วงในหัวใจต่อไป จะมีแต่รักด้วยเมตตา มีความปรารถนาดีต่อทุก ๆ คน จะไม่มีอคติต่อท่านผู้ใด

ธรรมะ แปลว่า ผืนใจ ธรรมะ แปลว่า ธรรมชาติ ธรรมะ แปลว่า สร้างความดี ไม่เจือปนไปด้วยความชั่ว ไม่พาตัวไปในทางชั่วร้ายอีกต่อไป ธรรมะ แปลว่า ความสนใจด้วยจิตเป็นมหากุศล มีแต่เมตตาธรรมตลอดรายการ ท่านจะไม่เป็นคนใจดำอำมหิต ไม่ทารุณโหดร้าย ไม่ยอมฆ่าสัตว์ ตัวเป็นให้จำตายแน่นอน ท่านยังมีใจดำอยู่ท่านจะฆ่าสัตว์ได้ลงคอปราศจากเมตตา ไหนเลยละท่านจะมีกรรมฐานตั้งอยู่ในจิตใจให้มั่นคง แก้ไขปัญหาด้วยปัญญาของท่านเองได้

อาตมาพูดมานานแล้วว่า คนที่จิตไม่สงบมีอยู่ ๘ ประการ คือ

๑. มีไม่พอ
๒. ใช้เวลาว่างเกินไป จิตหลังไหลไปสู่ที่ต่ำ ไม่มีงานทำ จิตใจก็ลอยละล่องออกไปนอกเหตุผล ไม่มีกุศลแต่ประการใด
๓. ถูกเบียดเบียนจิตใจ
๔. อวัยวะตั้งอยู่ในความไม่ปรกติ ถ้าธาตุทั้ง ๔ ชาติไปธาตุใดธาตุหนึ่ง ท่านจะไม่มี ความสงบแต่ประการใด
๕. โรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน ต้องเข้าโรงพยาบาลไม่พัก ถ้าไม่ฝึกปฏิบัติแล้วจิตท่านจะไม่สงบ จะโวยวาย อ่อนใจตลอดรายการ เวทนาเกิดขึ้นก็ไม่สามารถทำจิตให้สงบได้
๖. ถูกสิ่งแวดล้อมดึงไปในทางชั่ว อยู่บ้านคนชั่ว อยู่บ้านคนอันธพาล ก็จะต้องเราไปในทางชั่วร้าย สามานย์ จิตท่านจะไม่สงบ ปรารถนาธรรมไม่ได้แน่นอน
๗. ครอบครัวยังไม่มีความสุข ทะเลาะกันทุกวัน ความเห็นไม่ตรงกัน มัวหลงระเวงกันตลอดรายการ ไม่ปรึกษาหารือกัน รับผิดชอบจิตท่านไม่สงบ
๘. มัวเมาในอบายมุข หาความสนุกในสังคัม เล่นการพนันตลอดรายการ คนนั้นจิตไม่สงบ ไม่ต้องมาฝึกปฏิบัติธรรม ไม่ได้ผลอย่างแน่นอน ถ้าท่าน ลด ละ เลิก หลุด วิมุตติได้ ท่านถึงจะมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตของท่าน

ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมต้องเอาจริงจังด้วย ถึงจะมากมาด้วยกันแต่ก็ต่างคนต่างทำ คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก เหมือนเรารับประทานเปรี้ยวหวานมันเค็มไม่เหมือนกัน แต่เราก็นั่งร่วมโต๊ะเดียวกันได้ ต่างคนต่างเติมตามชอบ คนที่จิตใจดี ไม่ดี สามารถทำงานร่วมกันได้ ถ้าคนนั้นต่างคนต่างทำ ตั้งจิตตั้งใจทำงานก็สามารถทำงานร่วมกัน

คนเราจิตใจไม่เหมือนกันแน่นอน เพราะคนเราต่างสร้างเวรกรรมมาไม่เหมือนกัน เรามีเวรกรรมติดตัวมา แล้วจะแก้ไขอย่างไร ถ้าไม่เจริญพระกรรมฐาน จิตใจท่านจะไม่เข้าสู่จุดนี้ จิตจะไม่สงบ ถ้าเราตั้งสติไว้ได้จิตท่านก็จะสงบพบความสว่างแน่ ความสว่างตัวนี้ แปลว่า โส่งใจ คนไหนทำความสงบได้ สะอาดจิตสะอาดใจ สะอาดนอก สะอาดใน ที่กิน สะอาดที่ถ่ายสะดวกแล้ว นี่แหละปัญญา มันจะเกิด สะอาดแล้วสว่างก็เรียกว่า ปัญญา เกิด ความสงบก็ปรารถนารธรรมขึ้น ถ้าเจริญกรรมฐานทำได้แบบนี้ได้ผลแน่ ๆ

ไม่ใช่ต่างคนต่างมากุยกั๊ก แล้วมาทำวความหลังกัน เล่าเรื่องโน้นเล่าเรื่องนี้ ของเก่า อย่างมารื้อฟื้น เรื่องคนอื่นอย่าไปคิด กิจที่ชอบทำไม่อย่าทำเล่า อนาคตอย่าจับมันคั้นให้ตาย จะผิดหวังเสียใจไปตลอดชีวิต ชีวิตท่านจะเป็นหมั่น นี่แหละชีวิตเราจึงไม่เหมือนกัน ทุกคน บางคนก็ขยันหมั่นเพียรไปในทางที่ไม่ถูกต้อง บางคนก็ขยันหมั่นเพียรไปในทางที่ถูกต้องเสมอ บ้านเขาถึงมีความสุข มีความเจริญ บางบ้านก็สวดมนต์ไหว้พระเป็นนิจอริษฐานจิตเป็นประจำ อโหสิกรรมก่อนแล้วค่อยแผ่เมตตา ได้ผลอย่างสมคาศปรารถนา

บางคนไม่สนใจสวดมนต์ มานั่งเจริญกรรมฐานได้นิดหน่อย กลับไปก็เลิกแล้ว ย่อท้อ ท้อถอยใจ ท่านจะได้อะไรหรือ เรียน ม.๑ ถึง ม.๖ ต้องใช้เวลาถึง ๖ ปี แต่เรามาปฏิบัติเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วจะได้อะไร สร้างความดีน้อยมาก แต่สร้างความไม่ดีมากมาย ท่านจะแก้กันไม่ได้ ท่านจะติดลบและติดหาร ไม่ติดบวกติดคูณแต่ประการใด ขอให้ติดบวกติดคูณบริบูรณ์ ด้วยธรรมะ เจริญด้วยศีล สมาธิ ปัญญา จะได้แก้ปัญหาได้ ไม่ใช่นั่งกรรมฐานแล้วฉันจะไปสวรรค์ชั้นโน้น ไปนิพพานชั้นนี้ เป็นไปไม่ได้

ขอฝากท่านผู้ปฏิบัติธรรมไว้ การที่ปฏิบัติไม่ได้ผลเป็นเพราะเหตุดังต่อไปนี้

๑. ไม่ตั้งใจทำ
๒. ไม่ทำติดต่อกันไปเรื่อย ๆ ขาดตกบกพร่องมาก
๓. ทำ ๆ หยุด ๆ แล้วก็เลิกไป ท่านจะได้อะไรหรือ อันนี้เป็นของตายตัว
๔. อ่อนแอท้อแท้ใจ นิเวศน์เข้ามาครอบงำแล้วก็เลิกเลย ถ้าท่านอ่อนแอท้อแท้ใจไม่ได้ เจริญกรรมฐาน อีก ๑๐๐ ปี ท่านก็ไม่ได้อะไรติดตัวท่านไป

ถ้าไม่เต็มใจทำ ไม่มีศรัทธา ไม่ตั้งใจทำ มากับเขาเรื่อย ๆ เท่านั้นเอง รับผิดชอบไม่ได้ อะไรเลยอย่างแน่นอนที่สุด คนที่ได้ตั้งใจ สนใจปฏิบัติในหน้าที่ กิณน้อย นอนน้อย พุดน้อย ทำความเพียรให้มาก ไม่ต้องไปสนใจกับใคร เติบจนกรม ยืนหนอ ๕ ครั้งให้ได้ ถ้าใคร ยืนหนอ ๕ ครั้งได้แล้ว จะได้หมดเลย ได้อย่างไม่ท้อแท้ใจ

เราต้องฝึกปฏิบัติให้อดทน เรามาแสวงหาความอดทนกันในหมู่ของคนผู้ใจประเสริฐหนุ่มสาวหนุ่มสาว ทำใจให้ประเสริฐ ก็คือการทำกรรมฐาน ทำใจให้สะอาดหมดจด บริสุทธิ์ ถ้า

บริสุทธิ์ได้เมื่อใดจะเกิดแสงสว่าง สว่างนอก สว่างใน สว่างจิต สว่างใจ จิตใจก็เป็นมหากุศล จิตใจท่านจะสงบ ไม่วุ่นวาย ไม่ฟุ้งซ่าน จะไม่คิดร้าย จะคิดแต่ความดี ท่านจะมีแต่ปัญญา ทำอะไรก็ได้เงินได้ทอง ประคองไว้ซึ่งชีวิตจิตใจมั่นคงและถาวร ท่านจะเกิดผลของท่านเอง นี่แหละท่านทั้งหลาย บางคนอยากรวย อยากสวย อยากดี อยากมี ไม่อยากจน แต่เสียใจทุกคนไม่อยากทำ ไม่อยากสร้างกิจกรรมให้มีประโยชน์

สิ่งที่ควรทำให้แจ้งถึงใจ ได้แก่ การกำหนดจิตให้ถึงจิตใจ ตั้งสติไว้ที่จิต อย่างที่สติอย่างถึงสัมปชัญญะ รู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ยืน เดิน นั่ง นอน เดินจงกรมเดินให้ช้าที่สุด ท่านจะรวบรวมสติไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ตลอดรายการ จะนั่งก็หายใจให้มันยาวที่สุด คนหายใจสั้นนะโมโหเก่ง ใจร้อนรอนทนไม่ไหว ทำอะไรไม่เอางานเอาการ เอาแต่อารมณ์ของตัวเอง เอาแต่ใจของตัวเอง ไม่เอาใจคนอื่นเขาบ้าง

คนที่เขาจริงจัง รู้แจ้ง เห็นจริง เห็นแจ้ง จะรู้ตัวเอง จะอ่านตัวออก จะบอกตัวได้ จะใช้ตัวเป็น จะเห็นตัวตาย จะคลายทิฏฐิ จะดำริชอบ จะประกอบกุศล ได้ผลอนันต์ เป็นหลักฐานอันสำคัญยิ่ง

คนที่ไม่เห็นตัว ทำไปก็ไม่เห็นตัวเอง กลับไปเห็นคนอื่นทำชั่ว จะเอาตัวไม่รอด เขาให้ดูตัวเอง ให้ฝึกฝน ให้จิตใจดูตัวเองว่า ตัวเองทำอะไรถูกผิดประการใด สติจะบอกสัมปชัญญะจะทำให้เรารู้ซึ่งไปถึงจิตใจ ทำให้แจ้งถึงใจได้

สิ่งที่ต้องพัฒนา เมื่อเราทำให้แจ้งถึงใจแล้ว มีมือสอง เท้าสอง สมองหนึ่ง เป็นที่ฟังแล้ว เราก็ต้องพัฒนาตัวเอง ฟังตัวเอง ช่วยตัวเอง สอนตัวเองให้ได้ ถ้าท่านทำได้ตามหลักที่กล่าวมาแล้วนั้น รับรองท่านได้ผลแน่ ได้ผลถึงลูกของท่านด้วย มีบุตรธิดาจะว่านอนสอนง่าย

บางบ้านดีเหลือเกิน นุ่งขาวห่มขาว สวดมนต์ทุกวัน อย่างนี้หายากแล้วได้ดีหมดทุกคน มีเถ่าแก่คนหนึ่ง มีลูกเขย ลูกสะใภ้ อยู่ในกงสี ตอน ๕ โมงเย็น ตีระฆังสวดมนต์ เถ่าแก่เป็นคนนำสวดมนต์ ไหว้พระ ตักบาตรทุกวัน บำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศล มีลูกหลานเป็นดอกเตอร์หมด พ่อพ่อตาแม่ยายตาย แยกไปกินเหล้าเมายา เล่นการพนัน มีลูกมาใหม่อีก ๒ คน ว่านอนสอนยาก นี่เป็นกฎแห่งกรรมชัดเจนมาก ที่พ่อแม่สร้างไม่ดีให้กับลูก ทำให้ไม่ถูกไว้กับหลาน พ่อแม่เท่านั้นที่สร้างรักให้ลูกวิธี ทำความดีให้ลูกดู นี่ตายตัวเป็นกฎแห่งกรรมชัดเจนมาก ถ้าท่านเจริญกรรมฐานจะเห็นด้วยกับอาตมา ถ้าไม่เจริญกรรมฐาน ที่พูดไปนี้ท่านเองคงไม่เข้าใจ ท่านคงไม่รู้เรื่อง ก็จะเปลืองเวลาเปล่า ๆ จะเอาแต่ใจตัวเองตลอดรายการ

ขอเจริญพร ขอกล่าวคำนี้ไว้สักคำหนึ่งว่า

“ผู้หญิงที่น่าเกลียด คือ ผู้หญิงที่ทำตามใจตัว ผู้ชายที่น่ากลัว คือ ผู้ชายที่ไม่รู้จักเกรงใจคน”

คนประเภทนี้น่ากลัวมาก ไร้ธรรมะ ขาดเหตุผล

การเจริญกรรมฐานต้องตัดปณิธานกังวล อย่าไปสนใจ ไม่ต้องไปห่วงใยบ้านเรือน จิตใจจะได้สงบ ท่านจะได้มีปัญญา ไปแก้ไขปัญหาในชีวิตและครอบครัวของท่าน ไม่ใช่มานั่งคุยกัน ขอฝากญาติโยมไว้

อาตมาพูดอยู่เสมอว่า

“คนโง่ชอบเอาสติไว้ที่ปาก คนฉลาดชอบเอาสติไว้ที่ใจ”

มีอะไรเกิดขึ้นก็มีสติสัมปชัญญะ จะแก้ปัญหาได้ต่อหน้าต่อตา คือ ปัจจุบันนั่นเอง ปัจจุบันถึงจะเป็นความจริง อดีตเป็นความฝัน อนาคตไม่แน่นอน อย่าจับให้มันคั้นให้ตาย ท่านผิดหวังจะเสียใจตลอดชีวิต

การเจริญกรรมฐานทำให้รู้กฎแห่งกรรมว่า เราทำอะไรไว้ จะได้แก้กรรมของตัวเอง ไม่ใช่คนอื่นมาแก้ให้ เราไปขอยืมเงินขอยืมทองเขามาแล้วให้คนอื่นรับใช้ มันจะถูกต้องไหม คงจะไม่ยุติธรรมกรรมมัง กฎแห่งกรรมนะท่านทั้งหลาย บางคนด่ากัน ว่ากัน ฟอบบางคนเตะลูก ทั้งรองเท้า เป็นเวรกรรม เจริญกรรมฐานไม่ได้หรอก ต้องอธิษฐานกรรมกันก่อน บางคนด่าสามี ทำกรรมฐานไม่ได้ผล เพราะไม่ได้อธิษฐานกรรมก่อน บางคนคิดกับพ่อไม่ดี คิดกับแม่ไม่ดี ไม่ต้องทำกรรมฐานนะ ไม่ได้ผล ถ้าไม่อธิษฐานกรรมก่อนไม่ได้ผล เหมือนเราไปแจ้งความที่โรงพัก ถ้าไม่ถอนแจ้งความมันก็มีคดีต่อไป เป็นกฎแห่งกรรมนะ เราต้องถอน เราไปพูดด่าเขา ก็ขออธิษฐานกรรม ถอนคำพูดออกจากการด่าเขาเสีย ถึงจะไม่มีเวรกรรมติดตัวไป อันนี้มีประโยชน์มาก ผู้ที่เจริญกรรมฐานถึงจะรู้ได้

ขอฝากนักกรรมฐานไว้ด้วย ยืนหนอ ๕ ครั้ง ต้องกำหนดให้ได้ กำหนดให้ซำที่สุด ถ้าสตินี้ควบกับจิตได้ท่านจะได้รู้จริง รู้แจ้ง ถึงใจท่านเอง อารมณ์นี้เป็นอย่างไร อารมณ์นั้นเป็นอย่างไร เห็นหนอ... คนโน้นเดินมามองจากศีรษะลงปลายเท้า ปลายเท้าขึ้นศีรษะ มันจะบอกออกมาได้ว่า นิสัยดี นิสัยไม่ดี มีประโยชน์มาก มีประโยชน์สำหรับทำธุรกิจด้วย เราจะได้ดูคนออก

ในเมื่อเราอ่านตัวเราไม่ออก บอกตัวไม่ได้ ใช้ตัวไม่เป็น ไม่เห็นตัวตาย ยังประมาทในชีวิตอยู่ จะไปอ่านคนอื่นออกหรือ จะไปดั้นเดาไปว่าเขาเสียหาย พระพุทธเจ้าไม่ใช่ให้ไปดูคนอื่น ให้ดูจิตใจของเราเองว่า จิตใจของเราตั้งแต่เข้ามาถึงบัดนี้จะได้ทำอะไรตรงไหนบ้าง ขาดทุนตรงไหนบ้าง คิดดีหรือไม่ดี อย่างนี้เป็นต้น

พระพุทธเจ้าถึงสอนว่า จงทำใจเราให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ ถ้าใจดีอารมณ์มันก็ดีด้วย อารมณ์ดีทำอะไรก็ดีหมด ถ้าอารมณ์เสียอารมณ์ค้างทำอะไรเสียหมด อย่าทำด้วยอารมณ์ จง ทำด้วยสติ ทำด้วยสัมปชัญญะ

โกรธหนอ... กำหนดที่ลึนปี่ หายใจยาว ๆ มันจะแก้ได้ แต่ไม่กำหนดกัน ไปโกรธ ผังในจิตใจ แถมผูกพยาบาทฆาตพยาเวร อิจฉาริษยาเขาต่อไป ท่านจะได้อะไรหรือ ท่านจะ ไม่ได้อะไรเลย

กรรมฐานแก้กรรมได้ กรรมเรามีอยู่อย่างนี้ ข้าพเจ้าผูกพยาบาทน้อง ข้าพเจ้าจะต้อง เป็นความกับเขา แย่งสมบัติกัน ถ้าเรากำหนดโกรธหนอ ๆ ถ้าสติดี สัมปชัญญะดี มันจะ อโหสิกรรมไปในตัว อย่าไปโกรธน้องเลย ช่วยน้องต่อไปเถิด มีอะไรก็ช่วยกัน มีอะไรก็แบ่ง กันกินแบ่งกันใช้ เต็มก็ตายจากกันไป มันจะบอกได้อย่างไร

เสียใจหนอ... เสียใจเรื่องสามี เสียใจเรื่องลูก เสียใจเรื่องภรรยา มันจะบอกเราไม่ได้ แต่กรรมฐานบอกเราได้แน่ เราก็กำหนด เสียใจหนอ... ที่ลึนปี่นี้ ไม่ใช่ที่หัวใจ ไปสอนไว้ที่ หัวใจ บางคนบอกให้กำหนดไว้ที่หัวสมอง มันจะถูกเรื่องอะไรเล่า สูดลมหายใจ กำหนด เสียใจหนอ... เสียใจหนอ... นี่คือวิธีแก้ปัญหา

แต่เราก็ไปสร้างแต่ปัญหา เสียใจก็ไม่แก้ โกรธก็ไม่แก้เกลียดก็ไม่แก้ เลยปล่อยสะสม ไว้ในจิตใจ ท่านจะเป็นบาปท่านจะมีเวรมีกรรมติดตัวไป ตายไปในขณะนั้นท่านจะไปนรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน เวลาโมโห ท่านตายขณะนั้นท่านจะเป็นเปรต มีโทษท่านจะ ลงนรกเป็นอสุรกาย มีโมหะท่านจะไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ออกมาเป็นผลงานอย่างนี้ ชัดเจนมาก แต่วิธีแก้ไขวิธีทำ ท่านก็ไม่ทราบ ท่านจะไม่ค่อยแก้กัน

ปวดศีรษะจะแตกก็กำหนด ปวดหนอ... ปวดหนอ ๆ ซ้ำ ๆ มีสมาธิดี สติดี ปวดนั้นมัน ก็หายไปได้ รู้กฎแห่งกรรมว่า ปวดศีรษะเรื่องอะไรกัน ปวดมาตั้ง ๗ ปี ๘ ปีแล้ว ปวดมา ตลอด ก็เนื่องมาจากไปทุบหัวปลาขาย ลูก ๓ คน ปวดทั้งหมดทั้ง ๓ คน เป็นโรคประสาท อยู่ที่ สิงห์บุรีนี่เอง เขามาเจริญกรรมฐานรู้กฎแห่งกรรมแล้ว เลยเลิกทุบหัวปลาขาย เปลี่ยนไป ขายผัก ขายสิ่งอื่นที่ชอบธรรม สร้างอาชีพการงานด้วยความถูกต้อง จะไม่กลับไปหาอาชีพ อย่างนั้นอีกต่อไปแล้ว ก็จะเกิดประโยชน์ต่อท่านทั้งหลาย

ไม่ใช่ว่าปวดหัวก็ไม่กำหนด ปวดขาก็ไม่กำหนด ทำอะไรก็ไม่กำหนด ตัวกำหนด แปลว่า ชะตากรรม ไม่ใช่พระพรหมลิขิตให้เรา พระพรหมบนสวรรค์จะมาลิขิตได้อย่างไร เรา ลลิขิตเอง เราขีดเส้นตายของเราเอง เราสร้างกรรมของเราเอง เราขีดตัวเองใช้หรือไม่ ขอให้ท่านทั้งหลายโปรดได้ทราบความนี้ไว้

โยมบางคนมีความรู้มากกว่าอาตมาอีก แต่แก้กรรมไม่ได้เสียใจด้วยนะ บางคนเกรงไม่เรียนหนังสือ มาบอกให้หลวงพ่อดีแม่เมตตาให้ลูกเรียนหนังสือ ให้หลวงพ่อดีแม่เมตตาให้ลูกว่านอนสอนง่าย หลวงพ่อจะไปแผ่ได้อย่างไร มันอยู่ที่พ่อแม่ของเขาไม่แก้กรรม ด่าลูก จู๋กับลูกจะแก้ลูกไม่ได้หรอก นอกจากพ่อแม่จะมีความปรารถนาดี แม่เมตตาด้วย กรรมฐานแล้วสวดมนต์ พาหุงมหากาฯ แผ่ให้ลูก ลูกกลับร้ายกลายเป็นดีได้ เลิกติดยาเสพติดก็เยอะเยอะ แต่ตรงนี้แก้กันไม่ได้

สามีเจ้าชู้ เล่นการพนัน ตีแม่เหล้า ไม่ต้องไปตาม อย่าไปตาม เกลียดยิงเข้าใกล้ รักยิ่งออกห่างไกล เกลียดเราก็ก่อนแม่เมตตา อย่าไปเกลียดเขา แม่เมตตา เกลียดออกไป รักเข้ามาแทนที่ สร้างความดีต่อไป เตียวเขาก็เลิกไปเอง แต่เราไปคิดว่าสามีไม่ดีอย่างโน้น ไม่ดีอย่างนี้ ข้อเท็จจริงดูตัวเราเองเถอะ เรามาตั้งกรรมฐานดูตัวเราว่า เราดีไม่พอหรืออย่างไร มันจะบอกกฎแห่งกรรมออกมาชัด อย่าไปด่าสามี อย่าว่าสามีเจ้าชู้

เขามาเล่าให้อาตมาฟังทั้งนั้น ลูกไม่ดี สามีไม่ดี ตัวเองดีคนเดียว อาตมาบอกให้มาเจริญกรรมฐาน ไม่พูดกับใครเลย จะรู้เอง ปรากฏว่า เดินร้องไห้มาหาแล้วบอกว่า ฉันไม่ดีเอง หลวงพ่อ นั้นจับจุดได้แล้ว คือ กฎแห่งกรรม ถ้าตัวดีจริงตั้งเขามาแล้ว สิ่งทั้งหลายดีทั้งบ้าน ดีทั้งลูก ดีทั้งสามี ขอฝากไว้ด้วย

ถ้าสามีดีแสนจะดี ภรรยาไม่ดี บ้านนั้นเอาไว้ไม่ได้ เพราะภรณานั้นเป็นแม่ใหญ่ แม่บ้านสำคัญว่าพ่อบ้าน พ่อบ้านจะเที่ยวไปงานสังคมช่างเขา เราเอาลูกไว้ให้ได้ ตั้งสติ อารมณ์ ชวนลูกสวดมนต์ไหว้พระ เตียวพ่อเขาก็กลับมาเอง ขอฝากไว้ก็คือ แก้กรรมด้วยการกระทำ

ไม่ใช่เอาความร้ายไปแก้ความร้าย เขาร้ายมาอย่าร้ายตอบ เขาไม่ดีมาจงเอาความดีเข้าไปแก้ไข คนตระหนี่ให้ของที่ต้องใจ คนพูดเหลวไหลเอาความจริงใจเข้าไปสนทนา ถึงจะแก้ได้ ไม่ใช่เหลวไหลต่อเหลวไหลด้วยกันสนทนากัน สามีไม่ดีแถมภรรยาไม่ดีอีก เลยต่างคนต่างแก้กรรมกันไม่ได้ อยู่ด้วยกันไม่ได้แน่นอน แก้ปัญหาไม่ตก

ขอฝากนักกรรมฐานไว้แก้ปัญหาทางอายตนะ ธาตุอินทรีย์ เห็นหนอ... เห็นด้วยปัญญาอะไรเกาะเกาะเก็บ คนมีสติมักจะเก็บของไม่ให้เลอะเทอะรุงรังไม่ให้สกปรก เสียงหนอ... เสียงเขาด่า เขาว่าอะไรก็ช่างเขาปะไร เขาด่าตัวเขาเอง ไม่ได้ด่าเรา มันไม่เจ็บเหมือนเอามีดมาแทงแต่ประการใด เขาด่า อย่าไปรับการด่าเอาเอาไว้ในจิตใจทำไมเล่า ทำให้เรากลุ่มอกกลุ่มใจ ทำให้เราเสียการงาน เสียหน้าที่ เสียการรับผิดชอบ เสียผู้ใหญ่ เสียการปกครอง เสียการแก้ปัญหา

ขอฝากท่านทั้งหลายที่เป็นพ่อแม่ไว้ ตามดูลูกด้วย นำลูกดีแล้วตามดูลูกด้วยถึงจะ ถูกต้อง ถ้าต้องการดีชวนลูกสวดมนต์ไหว้พระ อย่าไปสอนลูกกำลังทานข้าว อย่าไปสอนลูก ขณะที่ดูหนังสือ อาตมาได้ตำรามาจากกรุงเทพฯ พ่อเป็นนายพล แม่เป็นอาจารย์ ลูกหนีไปดู ชักพระที่นครศรีธรรมราช กับเพื่อนที่เป็นลูกนายตำรวจ ซึ่งเป็นนายพลเหมือนกัน ไปเจ็ดวัน ก็กลับมาแต่ไม่ได้บอกพ่อแม่เพราะกลัวจะไม่ให้ไป อาตมาไปบ้านนั้นพอดี

ลูกกลับมาก็เข้าครัวไปทานข้าว แม่กลับมาถึงตรงเข้าไปหยิกหูลูกเลย ต้าว่าลูกไป ไหนมา ไม่ลาไม่ไหวอะไร พ่อเห็นอาตมาเข้าเลยเงยบ มานั่ง สักประเดี๋ยวพ่อมา ตรงเขาไป ตบลูกเลยว่า ไปไหนไม่บอก เลยจามข้าวล่อยออกเป็นสองเสียง ลูกวิ่งร้องให้เข้าห้องไป ลูก กำลังเรียนปริญญาโทนะ เขาทำต่อหน้าอาตมาเลย

ถ้าพ่อเป็นคนดี แม่เป็นคนดี ก็จะเข้ามาถอดลูก เอาขนมมาให้ลูก ให้ลูกมีกำลังใจ แต่ พ่อแม่ทำอย่างนี้ไม่มีน้ำใจเลย รักลูกไม่ถูกทาง ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ตั้งแต่นั้นลูกเลยไม่ กลับบ้าน เขาเป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่ด้วย เขากลับไปอยู่บ้านนายพลตำรวจตรีที่เป็น เพื่อนกับพ่อ เขาก็รักเหมือนลูกของเขา ส่งเรียนจบปริญญาโทและจะไปอยู่อเมริกากับลูกของ เขา จะไม่กลับบ้านพ่อแม่อีกต่อไป

การเจริญกรรมฐาน คือ การสร้างกุศลจิตอันดับหนึ่งทางพระพุทธศาสนา เอา บุญมาใส่ใจให้มีความสุขความเจริญรุ่งเรืองทั้งบ้าน จะพูดจากี่ไพบระเพราะพริ้ง พูดวาจา สัตย์เป็นวาจาที่ไม่ตาย พูดจริง ทำจริง ทุกสิ่งก็ได้ผล ได้อันนิสงส์ตั้งที่กล่าวมาแล้วทุกประการ

ถ้าลูกเกเรเกสไม่สนใจกับพ่อแม่ ก็ขอให้คุณพ่อคุณแม่นั่งกรรมฐาน แผ่เมตตาอุทิศ ส่วนกุศลให้กับเขาได้ผลแน่ ๆ ให้เขามีความสุข ความเจริญ ใครหนอไม่รักลูก ทุกคนรักลูก ตั้งแก้วตาด้วยกันทุกคน แก้วตาขวา คือ ลูกชาย แก้วตาซ้าย คือ ลูกสาวหน้าขาว ๆ กันทุกคน ทุกคนหวงแหนลูกตามาก

ชีวิตจิตใจนี้คือ สามภรรยา เป็นเพื่อนคู่คิดเป็นมิตรคู่บ้านกัน มีอะไรก็หนักเอาเบาสู หนักนิดเบาหน่อย ให้อภัยกันเถิด บ้านนั้นจะประเสริฐ ญาติโยมที่มานี้ตั้งใจทำใจให้ประเสริฐ ในหมู่คน ผู้มีใจประเสริฐจะมีพระประจำใจ มีขันติความอดทน ต่อสู้ต่อเหตุการณ์

ขอฝากนิสิตนักศึกษาที่นี้ด้วยว่า

ความอดทน เป็นคุณสมบัติของนักต่อสู้

ความรู้ เป็นคุณสมบัติของนักปราชญ์

ความสามารถ เป็นสมบัติของนักประกอบกิจ

ความมีระเบียบทุกชนิด เป็นคุณสมบัติของผู้ดี

ถ้าคนขาดระบบ ไม่มีระเบียบ ทำอะไรไม่เพียบด้วยวินัย ไม่เป็นชาติผู้ดีหรือ คนผู้ดี จะจัดบ้านเรียบร้อย ทำอะไรก็เรียบร้อยหมด ไม่ขวางหูขวางตาแต่ประการใด ธรรมเนียม ต้องการตรงนี้

ตาเห็นหนอ... เห็นกะกะไปหมด ตามีปัญญา ตามีทรัพย์ ตามีศีล ก็เก็บเรียบร้อย เสียงหนอ... เสียงเขาด่า เขาว่าอะไรกัน เราก็ไม่รับฟัง หูฟังด้วยปัญญา ให้มีศีลอยู่ที่หู มีสติสัมปชัญญะในการฟัง ฟังแต่เรื่องที่ดี อย่าไปฟังเรื่องเลวร้ายของคนอื่นต่อไป คนเรานี้ก็แปลก ที่ดีไม่ค่อยจะฟังกันตาก็เหมือนกันชอบไปดูเขาดีกัน ชอบไปดูรถคว่ำ รถชนกันละชอบไป ออกไปช่วย ช่วยแกะนาฬิกาบ้าง ช่วยปลดสร้อยบ้างใช้ไม่ได้ ขาดเมตตามาก ถ้าเจริญ ธรรมเนียมท่านจะทำไม่ลง ท่านจะมีแต่ให้กับช่วย ท่านจะรวมมหาศาล ยิ่งให้ยิ่งรวย ยิ่งสวย ยิ่งดี ยิ่งมีปัญญา

ขอฝากญาติโยมไว้

“ยิ่งให้ก็ยิ่งได้ ยิ่งหวงก็ยิ่งอด หมดไม่มา เราไม่หวง เราไม่อด หมดมาเรื่อย ๆ”

รวยแน่ ๆ โยมหญิง โยมชาย อยู่กับอาตมาเป็นพันก็ยอมเลี้ยง ขอให้อยู่จนข้าวสารหมดค่อยกลับบ้าน จะอยู่ไหมรับรองไม่ได้กลับหรือ ข้าวสารวัดนี้ไม่มีหมด ข้าวสารภาคอีสานจะมากอีกแล้ว

ขอความสุขสวัสดิ์จีงมีแก่ท่านทั้งหลาย และขอทุกท่านจงเจริญไปด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ นี้ก็คิดสิ่งหนึ่งประการใดสมความมุ่งมาดปรารถนาด้วยกันทุกรูปทุกนาม ณ โอกาสบัดนี้เทอญ....